

Safyan, Yulia. Associative Features of the CHARM Concept in the English and Ukrainian Linguistic Cultures.

The article focuses on the comparative study of the means for verbalizing the CHARM concept in English and Ukrainian, as well as on the identification of the common and distinctive associative features of this concept in the English and Ukrainian linguistic cultures based on associative essays. The study results indicate that the informants of both cultures associate the common features of the CHARM concept with both the inner and outer abilities of a person to attract, charm, and enrapture other people. The differences in the associative perception of this concept are expressed in that for English-speaking informants, charm is expressed as a set of outward means for creating a pleasant communicative environment (niceness, smile, friendly attitude, humor), which are peculiar to both public figures (entertainers, actors, celebrities, etc.) and ordinary people in every-day and professional interaction. For Ukrainian-speaking informants, charm is an inherent property related to a definite set of ethical values (faith, goodness, sincerity, integrity, forgiveness, benevolence) usually born by loved-ones, parents, most notably mother.

Key words: CHARM concept, linguistic culture, comparative, associative essay, English, Ukrainian.

Олена Хижняк
(Луганськ)

УДК 378. 159.111.(043)

**ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ПРАКТИЧНОГО КУРСУ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

Представлено проблему організації самостійної роботи студентів на заняттях із практичного курсу іноземної мови; проаналізовано форми та методи організації самостійної роботи. З'ясовано, що головним завданням вищої освіти є підготовка професійної інтелігенції, національної еліти, визначальними рисами якої є висока духовність та творча особливість. Самостійна робота студентів є важливим підґрунтям для формування професійних педагогічних умінь майбутнього вчителя. Використання різних видів самостійної роботи допомагає підвищити рівень знань студентів, активізувати пізнавальну активність, урізноманітнити роботу на заняттях, як у процесі вивчення нового матеріалу, так і у процесі закріпленні вже вивченого. Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних завдань. Установлено, що різноманітність форм самостійної роботи студентів зумовлює необхідність планування її відповідно до конкретних умов навчального процесу, рівня підготовки студентів; самостійна робота набуває творчого, пошукового характеру, у процесі чого створюються необхідні умови для розвитку самостійного творчого мислення; удосконалюється і посилюється навчально-методичне керування самостійною роботою студентів, що сприяє її ефективності й результативності.

Ключові слова: професійна підготовка, самостійна робота, студент, іноземна мова.

Постановка проблеми. Інтеграція України в Європейський освітній простір створила могутній імпульс до подальшого розвитку освіти в нашій країні. Такий важливий для нас крок передбачає, насамперед, орієнтацію вітчизняної системи освіти на спільні загальноєвропейські цінності, напрями модернізації, актуальні дидактичні концепції, завдання та цілі побудови освіти двадцять першого сторіччя, спрямованої на розвиток гуманістично-вихованої та освіченої особистості, створення умов для її самоосвіти, самореалізації упродовж життя [2, с.11].

Як відомо, обсяг сучасних знань людства подвоюється в середньому кожні 5 років, натомість тривалість навчання у ВНЗ залишається практично незмінною. Отже, щоб підготувати конкурентоспроможного сучасного фахівця, необхідно насамперед навчити його самостійно орієнтуватися в потоках інформації, що постійно зростають, оновлювати і збагачувати себе в інтелектуальному і професійному плані.

Однією з актуальних проблем сучасної методики навчання іноземних мов у вузах є орієнтація всього навчального процесу на активну самостійну роботу студентів. Досвідом підтверджено, що самостійна робота студентів є важливим підґрунтям для формування

професійних педагогічних умінь майбутнього вчителя, оскільки самостійність забезпечує повне, глибоке і творче засвоєння як спеціальних, так і психолого-педагогічних знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема самостійної роботи студентів у системі вищої освіти завжди перебувала у полі зору вчених (Б.П. Єсипова, П.І. Підкасистого, А.М. Алексюка, А.А. Аюрзанайна, В.А. Козакова). Загальнодидактичні, психологічні й методичні аспекти планування та організації самостійної роботи учнів розглядаються у роботах вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема, С. Архангельського, Ю. Бабанського, Т. Балицької, І. Бендер, В. Буряк, Л. Вяткина, М. Гарунова та інших.

Мета статті. Метою нашої статті є обґрунтування сутності проблеми форм організації самостійної роботи студентів на заняттях з практичного курсу іноземної мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особистісно-орієнтована парадигма, яка лежить в основі неперервної освіти, ґрунтується на активізації особистісного потенціалу студента і передбачає його активну позицію стосовно своєї освіти; бажання та готовність брати на себе відповідальність за її результат. [5, с.5]

Сучасному суспільству необхідні фахівці, здатні оперативно приймати нестандартні рішення, діяти творчо, якісно. Основним засобом цих рис є самостійна діяльність студентів. Необмежені можливості для реалізації цього завдання забезпечує відповідно організована самостійна робота студентів у вищих навчальних закладах, значення якої особливо зростає в умовах запровадження кредитно-модульної системи навчання. Повноцінна самостійна робота студента в лабораторіях, читальних залах, на об'єктах майбутньої професійної діяльності, участь у наукових дослідженнях формує сучасного фахівця, здатного практично застосувати осмислену інформацію і прийняти професійні рішення.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних завдань. Аналіз нормативних документів дав змогу з'ясувати, що навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу(тобто 50-60 % навчального часу), відведеного для вивчення конкретної навчальної дисципліни [1,с.14]. Співвідношення обсягів аудиторних занять і самостійної роботи студентів визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної дисципліни, її місця, значення і дидактичної мети в реалізації освітньо-професійної програми, а також питомої ваги в навчальному процесі практичних і семінарських занять [3, с.15].

Самостійна робота студента є важливою складовою у підготовці кваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до компетентісної професійної діяльності на рівні світових стандартів [4, с.3]. Розкриваючи поняття самостійної роботи, необхідно зазначити, що потрібно розглядати не тільки характер діяльності студента, а й управління цією роботою (тобто, чи керує нею викладач безпосередньо чи опосередковано, через спеціальні навчальні матеріали). Виходячи з такого визначення, можна віднести до самостійної роботи лише ті навчальні дії, які здійснюються без прямого контролю викладача як на занятті, так і поза заняттям.

Самостійну роботу розглядають як вищий рівень навчальної діяльності, основу вищої освіти, адже її організація потребує великої мотивації, організованості, чіткого спрямування, знань психолого-педагогічних можливостей і готовності до подолання численних труднощів. У структурі цілісного педагогічного процесу вона, з одного боку, сприймається як поза аудиторна робота студентів, точніше, самостійна робота з навчальною літературою, виконувана поза основним розкладом занять навчального закладу. З іншого боку, це систематична, планомірна, цілеспрямована робота студента, здійснювана ним у ході аудиторних, обов'язкових за розкладом занять, де він слухає, бере участь в обговоренні, виконує завдання, тощо.

Отже, студент працює без сторонньої допомоги і керує своєю діяльністю. Існує багато підходів до визначення суті самостійної роботи. Під цим поняттям розуміють роботу, яка «виконується без участі вчителя, але за його завданням, у спеціально відведений для цього час, при цьому учні свідомо прагнуть досягти поставленої в завданні мети, застосовуючи свої зусилля та виражаючи тією чи іншою формою результат розумових або фізичних дій» [3, с.10], «цілеспрямовану, внутрішньо мотивовану, структуровану самим об'єктом у сукупності виконуваних дій і кориговану ним за процесом і результатом діяльність»[4, с.1], плановану

навчальну і наукову роботу, «що виконується за завданням викладача під його методичним і науковим керівництвом», «активні форми і методи навчання, єдність навчально-виховної і науково-виробничої роботи, співпрацю студента і викладача» [2, с.13], «кожну організовану викладачем активну діяльність студентів, спрямовану на виконання дидактичної цілі у спеціально відведений для цього час» [3, с.9] тощо. Насамперед, необхідно, щоб студент розумів специфіку предмета, пам'ятав, що основне у вивченні іноземної мови – це вміння розуміти матеріал, що засвоюється при аудіюванні, читанні тексту, вміння користуватися ним в особистих висловлюваннях, а це досягається лише практикою. Крім цього, необхідно, щоб студент розумів не лише важливість і необхідність систематичної роботи з іноземної мови, але і був упевнений, що тільки працюючи таким чином, він зможе оволодіти прочитаним матеріалом. Дуже важливо, щоб студент знав засоби навчання і вмів ними користуватися: орієнтувався у підручнику і довідковій літературі, вмів користуватися мультимедійними засобами. Вже говорилося, що студент повинен знати об'єм і характер самостійної роботи. Звичайно, завдання можуть бути різноманітними, залежно від курсу і ступеня навчання. Об'єм і характер завдань можна індивідуалізувати. Вони можуть бути різними за формою роботи, яка використовується по об'єму, змісту завдання, яке виконується, але повинні бути спрямовані на засвоєння студентами того мовленнєвого матеріалу, який передбачений тим чи іншим модулем даного курсу. Важливим для формування самоосвітньої компетенції є не тільки те, чи навчиться студент працювати над мовою самостійно, але й те, чи буде це він робити після закінчення ВНЗ в умовах зміни життєдіяльності. Очевидно, що досягнутий рівень самостійності в пізнавальній діяльності має бути інтегрованим у нові умови ще під час навчання у ВНЗ. У зв'язку з цим необхідно продовжувати практикуми перспективної самостійної роботи в період педагогічної практики на 4 та 5 курсах з метою адаптації навичок та вмінь цієї роботи до умов майбутньої професії. Велике значення відіграє самоконтроль з боку студента. Проблема контролю за діями студента в процесі самостійної роботи дуже складна. Завдання викладача – навчити студента вміло користуватися зразками виконання завдань. Для розвитку самоконтролю доцільно користуватися тестовою методикою, яка дає змогу і викладачеві, і студенту швидко і досить надійно визначити наявність знань, рівень сформованості навичок та вмінь.

Підходи і критерії оцінювання навчальних досягнень самостійної діяльності студентів збігаються з критеріями оцінювання аудиторних занять, але необхідно враховувати додаткові оцінні критерії, що визначають рівень самостійної роботи: ступінь самостійності і творчої активності студентів; характер дій студентів під час виконання завдань та їх презентації; відповідність самооцінки і наявності самоконтролю з боку студента; уміння планувати, корегувати і керувати власною навчальною роботою.

Висновки і перспективи подальших наукових розвідок. Проаналізувавши досвід сучасних викладачів вищої школи, можна зробити такі висновки: різноманітність форм самостійної роботи студентів зумовлює необхідність планування її відповідно до конкретних умов навчального процесу, рівня підготовки студентів; самостійна робота набуває творчого, пошукового характеру, у процесі чого створюються необхідні умови для розвитку самостійного творчого мислення; удосконалюється і посилюється навчально-методичне керування самостійною роботою студентів, що сприяє її ефективності й результативності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык. - М.: АРКТИ, 2002. – 65с.
2. Кургузов А.О. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Англійська мова професійного спрямування» для студентів 1 курсу факультету менеджменту/Кургузов А. О. – Запоріжжя: ЗНУ, 2006. – 45с.
3. Murphy R. English Grammar in Use: a self-study reference and practice book for intermediate students/ R.Murphy. – CambridgeUniversity Press, 2000. – 350 p.
4. Симонок В.П. Вчимося працювати самостійно // Вивчаємо українську мову та літературу. №. 12(88) квітень. – 2006. – С.2-5.
5. Сололова Е.Н. Подготовка учителя иностранного языка с учетом современных тенденций обновления содержания образования // Иностранные языки в школе. – 2001. – №4. – С.8-11.

Хижняк Е. Формы организации самостоятельной работы студентов на занятиях по практическому курсу иностранного языка.

*В статье представлена проблема организации самостоятельной работы студентов на занятиях по практическому курсу иностранного языка; проанализированы формы и методы организации самостоятельной работы. Выяснено, что главной задачей высшего образования является подготовка профессиональной интеллигенции, национальной элиты, определяющими чертами которой является высокая духовность и творческая особенность. Самостоятельная работа студентов является важной основой для формирования профессиональных педагогических умений будущего учителя. Использование различных видов самостоятельных работ помогает повысить уровень знаний студентов, активизировать познавательную активность, разнообразить работу на занятиях, как в процессе изучения нового материала, так и в процессе закрепления уже изученного. Самостоятельная работа является основным средством усвоения студентом учебного материала во время, свободное от обязанностей. Установлено, что разнообразие форм самостоятельной работы студентов обуславливает необходимость планирования ее применительно к конкретным условиям учебного процесса, уровня подготовки студентов; самостоятельная работа приобретает творческий, поисковый характер, в процессе чего создаются необходимые условия для развития самостоятельного творческого мышления; совершенствуется и усиливается учебно-методическое управление самостоятельной работой студентов, что способствует ее эффективности. **Ключевые слова:** профессиональная подготовка, самостоятельная работа, студент, иностранный язык.*

Khyzhniak O. Forms of Organization of Students' Independent Work During Practical Course Classes in Foreign Language.

The author of the article studies the problem of organization of students' independent work during practical course classes in foreign language and analyses the forms and methods of independent work organization. It has been ascertained that the main goal of higher education is the training of professional intellectuals and national elite who are characterized by high level of spirituality and creativity. The independent work of students is an important basis for development of professional pedagogical skills of a prospective teacher. The use of various types of independent work helps to improve students' knowledge, promote their cognitive activity and diversify work activities during classes in the process of study of new educational material as well as in the process of consolidation of gained knowledge. The independent work is the main way for students to learn educational material when they are free of their duties. It has been ascertained that the diversity of forms of students' independent work determines the need to plan the work with regard to the specific conditions of education process and the level of students' knowledge; independent work becomes creative and deals with research and in its process the necessary conditions for independent and creative thinking are created; learning and teaching management of students' independent work is improved and enhanced and it makes independent work more effective.

Key words: professional training, independent work, student, foreign language..